

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 449

Ekonomia

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Joanna Świrska-Korlub, Jadwiga Marcinek

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych

www.pracnaukowe.ue.wroc.pl

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192

e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-616-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław

tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl

www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Piotr Adamczewski: Organizacje inteligentne w rozwoju społeczeństwa wiedzy / Intelligent organizations in the development of knowledge society	13
Maciej Banasik: Siła demokracji a władza finansjery na przykładzie kryzysu w Grecji / The strength of democracy vs. the power of high finance on the example of the crisis in Greece	23
Paweł Białynicki-Birula, Łukasz Mamica: Uwarunkowania i efekty polityki przemysłowej w świetle neoweberowskiej koncepcji państwa / Determinants and effects of industrial policy in the context of the neoweberian state model	40
Jan Borowiec: Integracja handlowa jako determinanta synchronizacji cykli koniunkturalnych w strefie euro / Trade integration as a determinant of business cycles synchronization in the Euro Area	52
Malgorzata Bułkowska: Potencjalny wpływ bilateralnych umów handlowych na wzrost gospodarczy UE – przewidywane skutki dla polskiego sektora rolno-spożywczego / Potential impact of the bilateral trade agreements on the economic growth in the EU – expected consequences for the Polish agri-food sector	61
Sławomir Czetwertyński: Produkcja partnerska a nieformalny obrót cyfrowymi dobrami informacyjnymi / Peer production vs. informal distribution of digital information goods	72
Ireneusz Dąbrowski: Mechanizmy sprzężeń zwrotnych i ujęcie cybernetyczne w ekonomii / Feedbacks and cybernetic coverage in economics	86
Tomasz Dębowski: Polityka regionalna Unii Europejskiej w Polsce – teraźniejszość i przyszłość / Regional policy of the European Union in Poland – present and future	96
Wirginia Doryń: Innowacyjność sektora niskiej techniki w krajach Unii Europejskiej – analiza porównawcza / Innovation of the low technology sector in the European Union – a comparative analysis	109
Karolina Dreła: Prekariat – kierunki zmian i wpływ na rynek pracy / Precariat – directions of changes and impact on the labour market	118
Monika Fabińska: Droga kobiet do sukcesu biznesowego w dobie polityki równych szans / Women’s road to business success in the era of equal opportunities policy	130

Maria Fic, Daniel Fic, Edyta Ropuszyńska-Surma: Społeczno-ekonomiczne ograniczenia rozwoju gospodarczego Polski w kontekście pułapki średniego dochodu / Socio-economic constraints of the Polish economic growth in context of the middle-income trap	142
Paweł Głodek: Proces komercjalizacji wiedzy a struktury uczelni wyższej – ujęcie modelowe / Process of knowledge commercialization and university organisational units – model approach.....	155
Aleksandra Grabowska-Powaga: Uwarunkowania kształtowania kapitału społecznego – odniesienia do Polski / Factors that influence social capital – references to Poland.....	169
Alina Grynia: Poziom oraz struktura finansowania działalności badawczo-rozwojowej na Litwie na tle pozostałych krajów UE / Level and structure of investment in research and development in Lithuania in comparison with other countries	177
Mariusz Hamulczuk, Jakub Kraciuk: Procesy globalizacji a wzrost gospodarczy w krajach europejskich / Globalisation processes vs. economic growth in the European countries	191
Anna Horodecka, Liudmyła Vozna: The vulnerability of the labor market as the effect of the human motivation to work / Wrażliwość rynku pracy jako skutek motywacji człowieka do pracy	207
Agata Jakubowska: Instytucjonalne podłoże relacji podmiotów funkcjonujących na rynku / Institutional background of relations between entities on the market	216
Ewa Jaska: Uwarunkowania makroekonomiczne rozwoju rynku reklamy medialnej w Polsce / Macroeconomic conditions for the development of media advertising market in Poland	224
Michał Jurek: Społeczna odpowiedzialność biznesu – ewolucja koncepcji i jej znaczenia / Corporate social responsibility – evolution of the concept and its importance.....	234
Renata Karkowska, Igor Kravchuk: Struktura inwestorów na GPW w Warszawie w kontekście zmian makroekonomicznych i rynkowych / Structure of investors in the Warsaw Stock Exchange in the context of macroeconomic and market changes.....	246
Grażyna Karmowska: Analiza i ocena poziomu ekoinnowacji w nowych krajach członkowskich Unii Europejskiej / Analysis and assessment of the level of eco-innovation in the new member countries of the European Union	257
Dariusz Kielczewski: Racjonalność człowieka gospodarującego w ujęciu koncepcji <i>homo sustinens</i> / Rationality of managing man in the concept of <i>homo sustinens</i>	269

Krystyna Kietlińska: Rola powiatowych urzędów pracy w przeciwdziałaniu bezrobociu w Polsce / The role of district labour offices of work in counter-acting unemployment in Poland	277
Aneta Kisiel: Kształtowanie kapitału ludzkiego – wybrane problemy / Human capital shaping – selected issues	289
Dariusz Klimek: Funkcja ekonomiczna imigracji na polskim rynku pracy / The economic function of immigration on the Polish labor market	300
Paweł Kocoń: Zarządzanie informacją – utajnianiem i ujawnianiem – jako funkcja zarządzania publicznego / Managing the information – encryption and disclosure – as public management functions	310
Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepowska-Flis: Weryfikacja hipotezy schumpeterowskiej w kontekście rodzajowej struktury wdrażanych innowacji / Verification of Schumpeterian hypothesis in the context of generic structure of innovations	319
Anna Kozłowska, Agnieszka Szczepowska-Flis: Wpływ wybranych warunków działalności gospodarczej na aktywność innowacyjną przedsiębiorstw / Influence of chosen conditions of economic activity on innovation activity of enterprises	329
Joanna Kudelko: Nowy paradygmat rozwoju w realizacji polityki spójności / New paradigm of development in the implementation of cohesion policy	340
Wojciech Leoński: Rola państwa i instytucji rządowych w promowaniu koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu w Polsce / The role of the state and government agencies in promoting the concept of corporate social responsibility in Poland	350
Renata Lisowska: Kształtowanie przewagi konkurencyjnej małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie wzornictwa przemysłowego – doświadczenia województwa wielkopolskiego / Shaping the competitive advantage of small and medium-sized enterprises through the use of industrial design – experience of the Wielkopolskie Voivodeship	358
Irena Łącka: Wkład uczelni i instytutów badawczych w ochronę własności przemysłowej w Polsce w latach 2009-2014 / Input of universities and research institutes on the protection of industrial property in Poland between 2009 and 2014	368
Agnieszka Malkowska: Eksport województwa zachodniopomorskiego – charakterystyka i znaczenie dla regionu / Exports in Zachodniopomorskie Voivodeship – profile and significance for the region	381
Natalia Mańkowska: Usługi e-administracji a konkurencyjność międzynarodowa w wymiarze instytucjonalnym / E-government services and institutional competitiveness	392
Grażyna Michalczuk, Julita Fiedorczyk: Kapitał intelektualny kraju (NIC) – konceptualizacja podejść / National intellectual capital (NIC) – the conceptualization of approach	402

Michał Michorowski, Artur Pollok, Bogumiła Szopa: Przeobrażenia w sferze dochodów gospodarstw domowych w Polsce według grup społeczno-ekonomicznych w latach 1993-2014 / Transformations in household incomes in Poland by socioeconomic groups in 1993-2014	412
Dorota Milek: Przestrzenne zróżnicowanie innowacyjności polskich regionów / Spatial diversity of Polish regions innovativeness	424
Bogumiła Mucha-Leszko: Przyczyny słabego ożywienia koniunktury gospodarczej w strefie euro w świetle hipotezy o nowej sekularnej stagnacji / Causes of the Eurozone's slow economic recovery in the light of new secular stagnation hypothesis	436
Rafał Nagaj: Działania zbiorowe i na rzecz innych – analiza porównawcza polskich, litewskich i hiszpańskich studentów / Collective actions and helping others – comparative analysis of Polish, Lithuanian and Spanish student)	450
Paulina Nowak: Regionalne zróżnicowania poziomu nasycenia w ośrodki innowacji i przedsiębiorczości / Regional variation in the level of saturation in the centers of innovation and entrepreneurship	462
Robert Pietrzykowski: Rozwój gospodarczy państw Europy Środkowej i Wschodniej jako członków Unii Europejskiej / Economic development of countries of Central and Eastern Europe as members of the European Union	476
Elżbieta Pohulak-Żołędowska, Arkadiusz Żabiński: Wykorzystanie idei otwartych innowacji we współczesnych gospodarkach / Open innovation concept in contemporary economies	487
Gabriela Przesławska: Otoczenie instytucjonalne jako czynnik międzynarodowej konkurencyjności kraju oraz inkluzywnego wzrostu / Institutional environment as a factor of country's international competitiveness and inclusive growth.....	498
Malgorzata Raczkowska: Jakość życia w krajach Unii Europejskiej / Quality of life in the European Union	511
Anna Rutkowska-Gurak: Refleksje nad metodologią nauk ekonomicznych / Reflections on the methodology of economic sciences	522
Stanisław Swadźba: Wzrost gospodarczy krajów Azji Południowo-Wschodniej i Unii Europejskiej. Analiza porównawcza / The economic growth of South-East Asia and the European Union. Comparative analysis	536
Anna Sworowska: Współpraca patentowa nauki i biznesu na przykładzie województwa podkarpackiego – analiza sieci / Network analysis of patent cooperation between science and business – the case of Subcarpathian region	547
Monika Szafrąńska, Renata Matysik-Pejas: Społeczna odpowiedzialność banków komercyjnych w Polsce wobec środowiska naturalnego / Corpo-	

rate social responsibility of commercial banks in Poland towards the natural environment.....	559
Piotr Szkudlarek: Płeć studentów a ich aktywność społeczna w świetle badań nad kapitałem społecznym / Sex of students and their social activity in the light of research into the social capital	573
Agnieszka Szulc: Instytucje formalne i nieformalne na rynku pracy w Polsce / Formal and informal institutions on the labour market in Poland	584
Andrzej Szuwarzyński: Porównanie efektywności działalności badawczo-rozwojowej w krajach OECD / Comparison of efficiency of research and development in OECD countries	595
Magdalena Szyszko: Oczekiwania bliskie racjonalnym? Współczesne koncepcje kształtowania oczekiwań uczestników rynku / Bounded rationality of expectations? Modern hypotheses of expectations formation of market participants.....	606
Ewa Ślęzak: Migracje Polaków po 2004 roku a gospodarstwa domowe – implikacje teoretyczne i praktyczne / Migrations of the Polish after 2004 vs. the households – theoretical and practical implications	616
Mirosława Tereszczuk: Instrumenty polityki handlowej Unii Europejskiej a polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi / Trade policy instruments of the European Union versus the Polish foreign trade in agricultural products	627
Agnieszka Tomczak: Polityka monetarna i fiskalna w warunkach wysokiego zadłużenia / Monetary and fiscal policy in the conditions of considerable indebtedness.....	639
Katarzyna Twarowska: Efekty międzynarodowej koordynacji polityki walutowej w latach 1978-2015 / Effects of international monetary policy coordination in the period 1978-2015.....	652
Zuzanna Urbanowicz: Simulation analysis of the degree of inadequacy in the single monetary policy for the EU economy outside the euro zone / Symulacyjna analiza stopnia nieadekwatności jednolitej polityki pieniężnej dla unijnej gospodarki spoza strefy euro	665
Grażyna Węgrzyn: Absolwenci na europejskim rynku pracy – analiza porównawcza / University graduates at European labour market – comparative analysis	675
Danuta Witczak-Roszkowska: Kapitał społeczny polskich regionów / Social capital of Polish regions.....	686
Katarzyna Włodarczyk: Serwicyzacja konsumpcji w polskich gospodarstwach domowych / Servicization of consumption in Polish households.....	699
Renata Wojciechowska: Between economic triumphalism and anti-economism / Między tryumfalizmem ekonomicznym a antyeconomizmem	709

Malgorzata Wosiek: Migracje międzynarodowe w procesach dostosowawczych na rynkach pracy krajów UE w czasie kryzysu / International migration in the labour market adjustment processes in the EU countries during the crisis	718
Urszula Zagóra-Jonszta: Dwugłos klasyków francuskich na temat podatków – Bastiat i Sismondi / Two voices of French classics about taxes – Bastiat and Sismondi	730
Malgorzata Zielenkiewicz: Konkurencyjność krajów UE w świetle globalnego kryzysu finansowego / Competitiveness of the EU countries in the context of the global financial crisis	740

Wstęp

Z wielką przyjemnością oddajemy do Państwa rąk publikację pt. „Ekonomia”, wydaną w ramach Prac Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Opracowanie składa się z 65 artykułów, w których autorzy prezentują wyniki badań w czterech obszarach problemowych analizowanych na poziomie mikro- i makroekonomicznym.

Pierwszy obszar przedstawia rozważania dotyczące rynku pracy i instytucji rynku pracy, a także roli kapitału ludzkiego w gospodarce. Znalazły się tutaj wyniki badań na temat np.: roli urzędów pracy w przeciwdziałaniu bezrobociu, wpływu instytucji formalnych i nieformalnych na rynek pracy, zjawiska prekariatu, sytuacji kobiet na rynku pracy w dobie polityki równych szans czy pozycji absolwentów na europejskim rynku pracy. Drugi obszar dotyczy problemów makroekonomicznych współczesnych gospodarek, często ukazywanych w kontekście analizy sytuacji Polski na tle innych krajów unijnych. W tej grupie artykułów zaprezentowano wyniki analiz dotyczących m.in.: interwencjonizmu monetarnego i fiskalnego w warunkach wysokiego zadłużenia, polityki monetarnej i fiskalnej w krajach unijnych, ograniczeń wzrostu i rozwoju gospodarczego, innowacyjności i przedsiębiorczości, działalności badawczo-rozwojowej oraz roli kapitału intelektualnego kraju. Trzeci obszar tematyczny prezentowanej publikacji stanowią aspekty mikroekonomiczne, omawiając je np. dokonano analizy relacji podmiotów funkcjonujących na rynku, poddano ocenie przeobrażenia w sferze dochodów gospodarstw domowych czy opisano wpływ migracji na gospodarstwa domowe w Polsce. Czwarty obszar obejmuje zaś opracowania dotyczące fundamentów ekonomii, m.in. racjonalności człowieka w ujęciu *homo sustinens*, nowych paradygmatów rozwoju, refleksji nad metodologią nauk ekonomicznych, koncepcji kształtowania oczekiwań uczestników rynku czy analiz poglądów klasyków francuskich na temat podatków.

Książka przeznaczona jest dla pracowników naukowych szkół wyższych, specjalistów w praktyce zajmujących się problematyką ekonomiczną, studentów studiów ekonomicznych oraz słuchaczy studiów podyplomowych i doktoranckich.

Artykuły składające się na niniejszą książkę były recenzowane przez samodzielnych pracowników nauki, w większości kierowników katedr ekonomii. Chcielibyśmy serdecznie podziękować za wnikliwe i rzetelne recenzje, często inspirujące do dalszych badań. Oddając powyższą publikację do rąk naszych Czytelników, wyrażamy jednocześnie nadzieję, że ze względu na jej wszechstronny charakter spotka się ona z zainteresowaniem i przyczyni do rozpoczęcia inspirujących dyskusji.

Jerzy Sokołowski

Agnieszka Malkowska

Uniwersytet Szczeciński
e-mail: agnieszka.malkowska@wzieu.pl

EKSPORT WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO – CHARAKTERYSTYKA I ZNACZENIE DLA REGIONU

EXPORTS IN ZACHODNIOPOMORSKIE VOIVODESHIP – PROFILE AND SIGNIFICANCE FOR THE REGION

DOI: 10.15611/pn.2016.449.34

JEL Classification: F10, F43

Streszczenie: Artykuł porusza problematykę handlu zagranicznego województwa zachodniopomorskiego. Uwagę skoncentrowano na eksporcie towarów. Ocenie poddano jego znaczenie dla gospodarki regionu. Na początku dokonano analizy eksportu województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 w ujęciach wartościowym i ilościowym. W tym celu przedstawiono wartość i ilość eksportowanych towarów oraz ich zmiany w badanym okresie. Dodatkowo zobrazowano udział eksportu województwa zachodniopomorskiego w eksporcie Polski oraz na tle pozostałych województw. Dalej zaprezentowano strukturę geograficzną i przedmiotową eksportu województwa zachodniopomorskiego. W artykule podjęto też próbę oceny znaczenia eksportu dla gospodarki badanego regionu za pomocą wybranych wskaźników, m.in. udziału eksportu w PKB oraz udziału eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu. Wykorzystano metodę analizy danych statystycznych oraz metodę opisową z elementami wnioskowania dedukcyjnego.

Słowa kluczowe: eksport, handel zagraniczny, województwo zachodniopomorskie, region przygraniczny.

Summary: The article explores the issues of foreign trade in Zachodniopomorskie Voivodeship and focuses on the exports of goods. The purpose of the research is to draw up the profile of and analyze exports in the Voivodeship, as well as to assess their significance for the region's economy. At the beginning, qualitative and quantitative analyses of the Voivodeship's exports between 2010 and 2013 are presented. To this end, the value and the quantity of the exported goods, as well as their fluctuations in the period studied, are shown. Additionally, the Voivodeship's share in Poland's exports is demonstrated and compared to other Voivodeships. Further on, the paper depicts the geographical structure and commodity composition of Zachodniopomorskie Voivodeship's exports. It also attempts to assess the significance of the exports for the region's economy using selected indicators, among them the share of exports in the GDP, and the share of exports in the sold production of industry. In the research, the author uses the statistical data analysis method and the descriptive method with elements of deductive reasoning.

Keywords: exports, foreign trade, Zachodniopomorskie Voivodeship, border region.

1. Wstęp

Handel zagraniczny jest jednym z istotniejszych czynników warunkujących rozwój gospodarczy. Powszechnie wiadomo, że eksport może być motorem rozwoju. Literatura dotycząca polskiego handlu zagranicznego jest bogata, jednak koncentruje się głównie na całościowym ujęciu eksportu i importu w skali kraju, często pomijając przy tym szczegółową analizę w przekroju województw. Z kolei problematyka wymiany międzynarodowej jest niezwykle istotna, także z punktu widzenia regionów, które budują swoją konkurencyjność [zob. Malkowska, Malkowski 2011]. Działalność eksportowa może bowiem prowadzić do wzrostu produktywności w regionie w wyniku wykorzystania korzyści skali i związanej z tym specjalizacji pracy oraz transferu technologii. Istotne znaczenie dla wzrostu gospodarczego regionu może mieć również dywersyfikacja eksportu [Golejewska 2012]. Zagadnienia te są ciekawe z punktu widzenia regionów przygranicznych. Wydaje się, że są one predystynowane do prowadzenia sprzedaży za granicę, ze względu na swoje położenie geograficzne [por. Mogiła i in. (red.) 2011].

W pracy przedstawiono charakterystykę i analizę eksportu przygranicznego województwa zachodniopomorskiego (w ujęciu ilościowym i wartościowym). Celem artykułu jest ocena znaczenia eksportu dla gospodarki regionu¹. Przedmiotem badań w niniejszym artykule jest handel zagraniczny województwa zachodniopomorskiego, a w szczególności eksport. W artykule eksport rozpatrywano w wąskim znaczeniu, tzn. wyłącznie jako sprzedaż za granicę dóbr materialnych (towarów). W pracy podjęto próbę weryfikacji hipotezy o małym znaczeniu eksportu towarów dla gospodarki przygranicznego województwa zachodniopomorskiego.

Zakres czasowy badań obejmuje lata 2010-2013. Podyktowany został on dostępnością jednorodnych danych statystycznych². W artykule wykorzystano głównie dane Centrum Analitycznego Administracji Celnej, opublikowanych w rocznikach pt. *Gospodarka Morska. Przegląd statystyczny*. W roczniku tym dane dotyczące handlu zagranicznego poszczególnych województw publikowane są dopiero od roku 2010. W momencie oddawania artykułu do druku dane za rok 2014 nie były jeszcze dostępne. Dane GUS miały w pracy charakter uzupełniający.

W pracy wykorzystano metodę analizy danych statystycznych oraz metodę opisaną z elementami wnioskowania dedukcyjnego. Prezentację wyników badań wsparto techniką tabelaryczną oraz graficzną (rysunki).

2. Wymiana handlowa województwa zachodniopomorskiego

Opracowanie podjętego tematu w zakresie charakterystyki i znaczenia eksportu dla województwa zachodniopomorskiego należy rozpocząć od przedstawienia chociażby podstawowych informacji dotyczących całego zagadnienia wymiany handlowej.

¹ W pracy pojęcie „region” należy rozumieć jako synonim terminu „województwo”.

² GUS nie publikuje danych statystycznych dotyczących handlu zagranicznego w przekroju województw.

Zestawienie z sobą danych dotyczących importu i eksportu oraz salda obrotów handlowych danej jednostki daje ogólny obraz badanego zagadnienia i stanowi punkt wyjścia do dalszych rozważań.

W latach 2010-2013 wartość importu towarów do województwa zachodniopomorskiego wzrosła z ponad 3,5 mld USD do ponad 4,3 mld USD, co oznacza wzrost o 21,3%. W przypadku eksportu odnotowano również wzrost na poziomie 21,3%. Obroty towarowe województwa zagranicznego z zagranicą w badanym czteroletnim okresie były dość dynamiczne i wzrosły o jedną piątą. Analizując dane w ujęciu łańcuchowym, trzeba zauważyć coroczne wzrosty zarówno importu, jak i eksportu, z wyjątkiem spadków w roku 2012 (zob. tab. 1).

Tabela 1. Obroty towarowe województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 (w mln USD)

Lata	Import (mln USD)	Eksport (mln USD)	Saldo (mln USD)
2010	3567,48	4848,88	1281,40
2011	4747,87	5986,41	1238,54
2012	4233,36	5405,37	1172,01
2013	4327,38	5880,43	1553,05

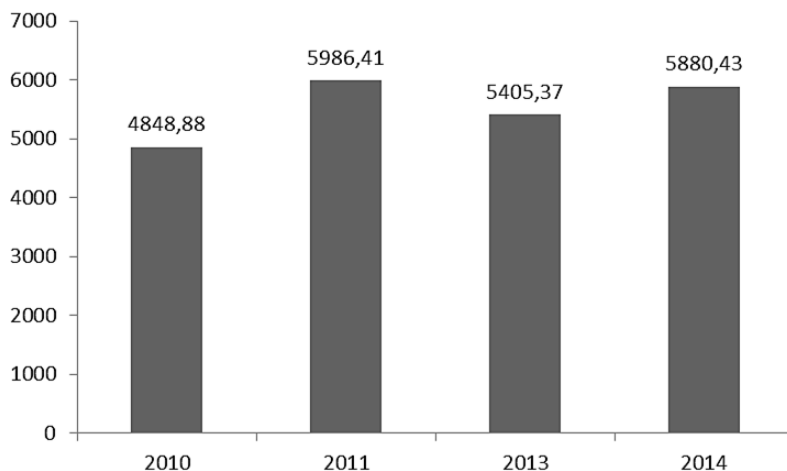
Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Administracji Celnej.

We wszystkich badanych latach saldo obrotów handlowych województwa zachodniopomorskiego z zagranicą było wyłącznie dodatnie. Mimo tendencji spadkowej w latach 2011 i 2012, w 2013 r. saldo wzrosło o 33% w stosunku do roku minionego. Można więc przyjąć, że województwo zachodniopomorskie osiąga dość trwałą nadwyżkę w tym zakresie. Warto podkreślić, że jest to sytuacja odwrotna w porównaniu z sytuacją w kraju, gdzie w latach 2010-2013 bilans handlowy był zawsze ujemny³.

3. Eksport województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 – ujęcie wartościowe i ilościowe

Analiza danych dotyczących importu i eksportu dla województwa zachodniopomorskiego w badanym okresie jest dość korzystna. Wpływy z eksportu przewyższają import, a to ma istotne znaczenie dla oceny sytuacji gospodarczej regionu. Województwo zachodniopomorskie więcej dóbr produkuje i sprzedaje za granicę, niż konsumuje. Wartość eksportu w latach 2010-2013 wzrosła z ponad 4,8 mld USD do niespełna 5,9 mld USD (zob. rys. 1).

³ W roku 2010 wartość importu ogółem w Polsce wynosiła 170,3 mld USD, a eksportu 157,0 mld USD, co oznacza saldo ujemne na poziomie -13,3 mld USD. Z kolei w roku 2013 wartość importu w polskim handlu zagranicznym wynosiła 205,6 mld USD, a eksportu 203,8 mld USD, stąd saldo bilansu handlowego znowu było ujemne i wynosiło -1,8 mld USD.

Rys. 1. Eksport towarów województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 w ujęciu wartościowym (w mln USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 1.

Analizując zagadnienie eksportu w województwie zachodniopomorskim, istotne jest odniesienie do sytuacji w kraju. Oprócz bezwzględnych wyników eksportu badanej jednostki ważny jest udział eksportu badanego województwa w eksporcie krajowym tzn. Polski.

W latach 2010-2013 udział eksportu województwa zachodniopomorskiego w eksporcie krajowym oscylował w granicach od 2,9% do 3,2%. W 2011 r. w stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost na poziomie zaledwie 0,1 p.p. Nieznaczne pogorszenie sytuacji nastąpiło w latach 2012 i 2013. Udział eksportu województwa zachodniopomorskiego zmniejszył się w stosunku do lat poprzednich odpowiednio o 0,2 p.p. oraz 0,1 p.p. (zob. tab. 2).

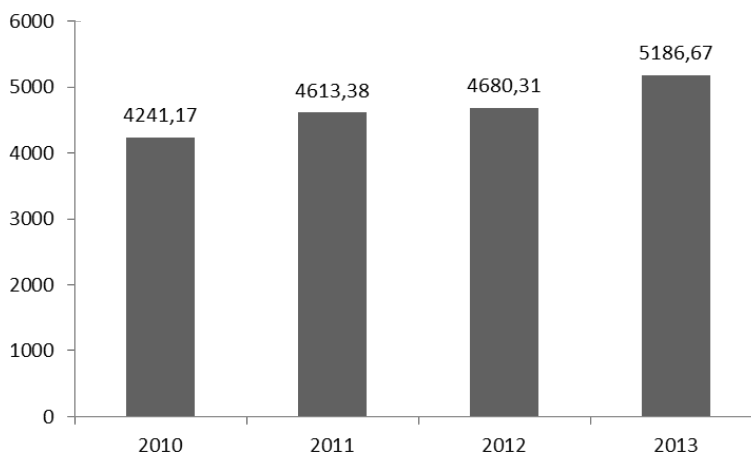
Tabela 2. Udział eksportu województwa zachodniopomorskiego w eksporcie Polski (ujęcie wartościowe)

Lata	Eksport		Udział eksportu woj. zachodniopomorskiego w eksporcie ogółem (%)
	Polska (mln USD)	województwo zachodniopomorskie (mln USD)	
2010	157 002,43	4848,88	3,1
2011	188 104,93	5986,41	3,2
2012	181 446,35	5405,37	3,0
2013	203 847,92	5880,43	2,9

Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Administracji Celnej.

Udział województwa zachodniopomorskiego w eksporcie krajowym, uwzględniając kryterium wartościowe, jest stosunkowo niewielki. W roku 2010 wśród wszystkich 16 województw badany region zajmował dopiero 9. lokatę. Największy udział w eksporcie krajowym miało wówczas województwo śląskie i wynosił on aż 15,9%. Z kolei najmniejszym udziałem w eksporcie ogółem, na poziomie 1,1%, cechowało się województwo świętokrzyskie. W roku 2013 badana jednostka spadła w omawianym rankingu na pozycję 10. Liderem w tym zastawieniu było województwo mazowieckie, którego wartość eksportu wynosiła ponad 31,9 mld USD i stanowiła 15,7% eksportu krajowego. Ostatnie miejsce w rankingu zajęło województwo świętokrzyskie z wynikiem 1,1%.

W ujęciu ilościowym eksport województwa zachodniopomorskiego w badanych latach systematycznie wzrastał: z poziomu 4241 tys. ton w roku 2010 do poziomu ponad 5186 tys. ton w 2013 r. (zob. rys. 2). Oznacza to wzrost w ciągu czterech lat o 22,3%. W badanych latach dynamika wzrostu była jednak zróżnicowana. Najmniejszy wzrost odnotowano w roku 2012 (w porównaniu z 2011 r.), bo tylko o 1,5%, największy w zaś 2013 r. (w porównaniu z 2012 r.) – aż o 10,8%.

Rys. 2. Eksport towarów województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 w ujęciu ilościowym (masa w tys. ton)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Administracji Celnej.

W ujęciu ilościowym udział eksportu województwa zachodniopomorskiego w eksporcie krajowym był nieco wyższy niż w ujęciu wartościowym. Wskaźnik ten najwyższą wartość osiągnął w roku 2011 i wynosił 5,7%, a najniższą w 2013 r. – 5,2%. W latach 2012-2013 udział eksportu badanego województwa, wyrażonego masą towarów, w eksporcie Polski zmniejszał się (zob. tab. 3).

Województwo zachodniopomorskie w roku 2010 zajmowało 6. pozycję w rankingu województw uwzględniających masę eksportowanych towarów. Najlepszą pozycję miało województwo śląskie, którego udział wynosił 27,1%, a na ostatnim miejscu

Tabela 3. Udział eksportu województwa zachodniopomorskiego w eksporcie Polski (ujęcie ilościowe)

Lata	Eksport		Udział eksportu woj. zachodniopomorskiego w eksporcie ogółem (%)
	Polska (tys. ton)	województwo zachodniopomorskie (tys. ton)	
2010	80 069,85	4241,17	5,3
2011	81 419,03	4613,38	5,7
2012	87 668,59	4680,31	5,3
2013	100 121,59	5186,67	5,2

Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Administracji Celnej.

uplasowało się województwo podlaskie z udziałem na poziomie 1%. W roku 2013 badane województwo również zajmowało 6. miejsce. Na pozycji lidera niezmiennie plasowało się województwo śląskie, chociaż jego udział w eksporcie zmniejszył się do 24,4%, czyli spadł o 2,7 p.p. w stosunku do 2010 r. Ostatnie, czyli 16. miejsce, zajmowało w roku 2013 województwo warmińsko-mazurskie z wynikiem 1,2%.

Podsumowując, należy zaznaczyć, że eksport towarów województwa zachodniopomorskiego w badanym okresie wzrósł. Jednakże udział regionu zachodniopomorskiego w eksporcie Polski był na stosunkowo niskim poziomie i dodatkowo zmniejszał się w kolejnych badanych latach na korzyść innych województw.

4. Struktura geograficzna i przedmiotowa eksportu województwa zachodniopomorskiego

Analiza eksportu ze względu na poszczególne kontynenty wskazuje na wyraźną dominację Europy jako partnera handlowego województwa zachodniopomorskiego. Na kontynent ten trafia ponad 85% wszystkich dóbr. Najważniejszym krajem docelowym eksportu z województwa zachodniopomorskiego są Niemcy, gdzie trafia ok. jednej trzeciej. W związku z korzystnym połączeniem z krajami skandynawskimi, Dania, Szwecja, Norwegia i Finlandia posiadają 20% udziału w całkowitym eksporcie z województwa [Regionalne Obserwatorium Terytorialne Województwa Zachodniopomorskiego 2014]. Jak widać, największym obiorcą eksportu z województwa zachodniopomorskiego są kraje rozwinięte, w tym przede wszystkim członkowie Unii Europejskiej. Warto podkreślić, że wśród najważniejszych partnerów handlowych badanego regionu są kraje strefy euro.

Istotnym elementem analizy eksportu towarów badanej jednostki jest jego struktura przedmiotowa. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego na potrzeby Programu RPO 2014-2020 i konieczności wyboru tzw. specjalizacji regionalnych dokonał bardzo dokładnej analizy wartości eksportu dokonywanego przez poszczególne sektory (zob. tab. 4). Największy udział w eksporcie towarów w województwie zachodniopomorskim mają następujące sektory: drzewno-meblar-

Tabela 4. Eksport województwa zachodniopomorskiego według sektorów*

Sektor	Eksport (w mln zł)	Udział w eksporcie województwa zachodniopomorskiego (w %)
Rolno-spożywczy	3317	18,7
Drzewno-meblarski	4524	25,6
Chemiczny	1229	6,9
Transportowo-logistyczny	2137	12,1
Budowlany	719	4,1
Stoczniowo-metalowy	1373	7,8
Turystyczny	15	0,1
Informatyczny	201	1,1
Badawczo-projektowy	69	0,4
Samochodowy	248	1,4
Elektryczny	423	2,4
Usługi oparte na wiedzy	842	4,8

* Zestawienie opracowane na podstawie danych Izby Skarbowej za rok 2010.

Źródło: [Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego 2012].

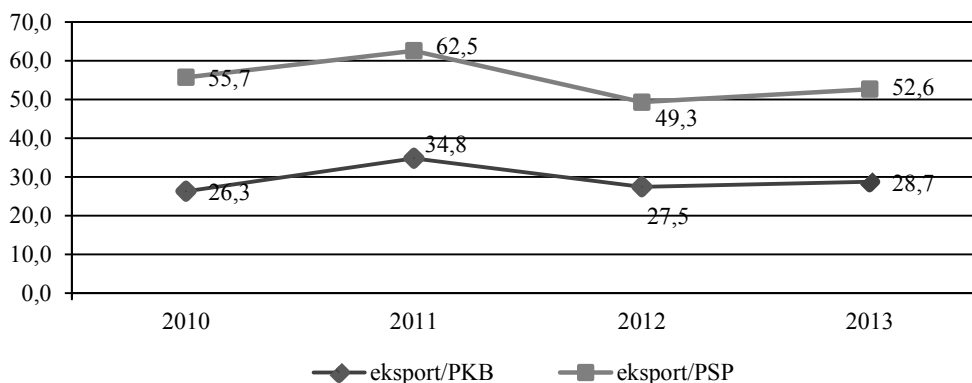
ski (25,6%), rolno-spożywczy (18,7%), stoczniowo-metalowy (7,8%) oraz chemiczny (6,9%).

Województwo zachodniopomorskie eksportuje głównie produkty należące do sekcji różnych wyrobów gotowych, m.in. meble, prefabrykaty budynków i zabawki. Duży udział miały także produkty pochodzenia zwierzęcego oraz metale nieszlachetne.

5. Znaczenie eksportu dla gospodarki województwa zachodniopomorskiego

Do określenia znaczenia eksportu w gospodarce można wykorzystać [Brzęczek-Nester 2015]:

- relację wartości eksportu do wartości PKB (tzw. stopa eksportu) – przedstawia obraz charakteru gospodarki, wskazując pośrednio, na ile jest ona proeksportowa. Jest wskaźnikiem ilustrującym stopień „otwarcia” gospodarki: im wskaźnik ten jest wyższy, tym lepiej dla gospodarki;
- relację wartości eksportu do wartości produkcji sprzedanej przemysłu (jako czynnik stymulujący produkcję) – jest wskaźnikiem przedstawiającym obraz charakteru produkcji przemysłowej, ilustrującym pośrednio, na ile jest ona proeksportowa. Wskaźnik ten dostarcza istotnych informacji o znaczeniu eksportu dla gospodarek. Pokazuje, jak część produkcji jest „uruchamiana” przez popyt z zagranicy.

Rys. 3. Relacja wartości eksportu względem Produktu Krajowego Brutto (PKB) oraz relacja wartości eksportu względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu (PSP) dla województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 (w %)

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Administracji Celnej oraz Banku Danych Lokalnych GUS.

Wskaźnik obrazujący relację wartości eksportu względem PKB obliczony dla województwa zachodniopomorskiego wzrósł w latach 2010-2013 o 2,4 p.p. (z 26,3% do 28,7%). Można więc dostrzec rosnącą, chociaż nie systematycznie, otwartość gospodarki badanego regionu (zob. rys. 3). Należy bowiem zauważyć, że w roku 2011 stopa eksportu dla województwa zachodniopomorskiego wynosiła aż 34,8% i była wyższa niż w latach 2012-2013. Poza tym analizowany wskaźnik dla Polski był we wszystkich badanych latach zdecydowanie wyższy (w 2013 r. aż o 10,3 p.p.), co oznacza, że otwartość gospodarki Polski była większa niż otwartość gospodarki badanego regionu.

Relację wartości eksportu względem produkcji sprzedanej przemysłu dla województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 zaprezentowano na rysunku 3.

Tabela 5. Relacja wartości eksportu względem Produktu Krajowego Brutto (PKB) oraz relacja wartości eksportu względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu (PSP) dla Polski i województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013 (w %)

Lata	Eksport/PKB		Eksport/PSP	
	Polska	województwo zachodniopomorskie	Polska	województwo zachodniopomorskie
2010	33,5	26,3	48,8	55,7
2011	36,0	34,8	49,1	62,5
2012	37,3	27,5	51,2	49,3
2013	39,0	28,7	54,8	52,6

Źródło: opracowanie na podstawie danych Centrum Analitycznego Administracji Celnej oraz Banku Danych Lokalnych GUS oraz [Brzeczek-Nester 2015].

Jak wynika z przedstawionych danych, znaczenie eksportu w gospodarce badanego regionu, mierzone właśnie tym wskaźnikiem, zmalało w roku 2013 w porównaniu z rokiem 2010 o 3,1 p.p. Świadczy to o zmniejszeniu otwartości gospodarki regionu zachodniopomorskiego oraz pogorszeniu zdolności do konkurencyjności na rynkach zagranicznych. Należy jednak zauważyć, że w roku 2013, w stosunku do 2012 r., nastąpił wzrost tego wskaźnika (z 49,3% do 52,6%). Utrzymanie tej tendencji w kolejnych latach byłoby korzystne dla gospodarki województwa zachodniopomorskiego, zwłaszcza że relacja wartości eksportu do PSP dla Polski w latach 2012-2013 była wyższa niż dla badanego regionu.

Analizując znaczenie eksportu towarów dla gospodarki badanego regionu, warto wskazać także na działalność eksportową podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (zob. tab. 6). Ich liczba w województwie zachodniopomorskim wzrosła z 553 podmiotów w roku 2010 do 586 w 2013 r. Co ciekawe, odsetek eksportujących przedsiębiorstw tego rodzaju w ogóle podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego ulegał systematycznemu zmniejszeniu (z 42,6% w roku 2010 do 40,0% w 2013 r.). Jednakże należy zaznaczyć, że udział eksportu podmiotów z kapitałem zagranicznym w eksporcie ogółem województwa zachodniopomorskiego był bardzo wysoki i zwiększył się z 58,2% w roku 2010 do 66,8 w 2013 r. (dla Polski wskaźnik ten wynosił odpowiednio 60,9% oraz 58,0%). Stąd niski udział w działalności eksportowej podmiotów z kapitałem krajowym trzeba uznać za istotny problem eksportu województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 6. Eksport podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w województwie zachodniopomorskim w latach 2010-2013

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba podmiotów eksportujących z udziałem kapitału zagranicznego	553	577	595	586
Udział podmiotów eksportujących z udziałem kapitału zagranicznym w ogóle podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (w %)	42,6	41,8	41,2	40,0
Udział eksportu towarów podmiotów z kapitałem zagranicznym w eksporcie towarów ogółem w województwie zachodniopomorskim (w %)	58,2	60,1	52,9	66,8

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie z danych z tabeli 2 oraz danych [GUS 2011-2014, Urząd Statystyczny w Szczecinie 2010-2013].

Analizując problematykę znaczenia eksportu dla gospodarki województwa zachodniopomorskiego, należy dodać, że eksport w regionie koncentruje się głównie w czterech gminach. Największa wartość eksportu w województwie zachodniopomorskim przypada czterem gminom: Szczecin, Goleniów, Police i Koszalin. Przykładowo w roku 2012 udział eksportu w przychodach tych gmin stanowił odpowiednio 17%, 60%, 35% i 18%. Eksport tych czterech gmin stanowił prawie 64% wartości eksportu województwa [Regionalne Obserwatorium Terytorialne Województwa Zachodniopomorskiego 2014]. Szczecin i Koszalin to dwa największe ośrodki miejskie w regionie, w Goleniowie prężnie działa Goleniowski Park Prze-

mysłowy, a Police to ważny dla regionu, ale i kraju, ośrodek branży chemicznej. Zauważyć warto, że trzy ośrodki (oprócz Koszalina) zlokalizowane są stosunkowo blisko granicy państwowej z Niemcami.

6. Zakończenie

Eksport ma znaczenie nie tylko dla gospodarek narodowych, ale też dla regionów. Rozwój regionów i budowa ich konkurencyjności, w dobie globalizacji i integracji, nie mogą odbywać się bez tak ważnej kwestii, jak sprzedaż za granicę. W przypadku regionów przygranicznych, które chcą przewycięzać swoją peryferyjność, analizowana problematyka nabiera jeszcze większego znaczenia.

W województwie zachodniopomorskim obserwuje się rozwój eksportu towarów. Najnowsze dane statystyczne mówią o wzroście eksportu ogółem w roku 2015 na poziomie 7,2 p.p. w stosunku do 2014 r. Stąd prognozy dotyczące najbliższych lat w omawianym zakresie są optymistyczne i wskazują na kontynuację rosnących obrotów. Jednakże w dalszym ciągu, w porównaniu z innymi obszarami Polski, region zachodniopomorski wypada słabo. Postawiona we wstępie hipoteza została pozytywnie zweryfikowana. Można powiedzieć, że w dalszym ciągu badane województwo nie wykorzystuje swojego potencjału związanego z położeniem geograficznym. Podkreślić należy, że w eksporcie województwa zachodniopomorskiego, oprócz towarów, dość istotne miejsce zajmują usługi, zwłaszcza transportowo-logistyczne.

Wzrost znaczenia eksportu w gospodarce regionu może w przyszłości być pochodną przede wszystkim: lepszego wykorzystania atutów położenia geograficznego (przygranicznego), dalszego rozwoju dotychczasowych branż-liderów w eksporcie towarów (m.in. biogospodarka, branża artykułów rolno-spożywczych, branża metalowa) i usług (m.in. branża transportowo-logistyczna), skutecznej działalności innowacyjnej przedsiębiorstw (także tych z kapitałem krajowym), ukierunkowanej na tworzenie nowoczesnych i rozpoznawalnych produktów i usług (m.in. produkcja energii odnawialnej) czy rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu.

Literatura

- Brzęczek-Nester D., 2015, *Polski eksport w latach 1999-2014 – kluczowe tendencje w ujęciach ilościowym, branżowym i geograficznym*, [w:] Drelich-Skulska B., Michalczuk W., Domiter M. (red.), *Globalizacja – gra z dodatnim czy ujemnym wynikiem?*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław, s. 15-27.
- Golejewska A., 2012, *Eksport jako czynnik rozwoju regionalnego. Aspekt teoretyczny*, Zarządzanie i Finanse, nr 1, cz. 2, s. 277.
- GUS, 2011-2014, *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w roku 2010, 2011, 2012 i 2013*, Warszawa.
- GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> (10.04.2016).
- Malkowska A., Malkowski A., 2011, *Konkurencyjność obszarów peryferyjnych na przykładzie pogranicza polsko-niemieckiego*, Journal of Agribusiness and Rural Development, no. 2 (20), Poznań.

- Mogiła Z., Zaleski J., Zathay M. (red.), 2011, *Wykorzystanie przygranicznego położenia terenów znajdujących się w zachodniej części Polski dla rozwoju społeczno-gospodarczego, Ekspertyza przygotowana na zamówienie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego RP w ramach prac nad Strategią Rozwoju Polski Zachodniej*, Wrocław.
- Prace Instytutu Morskiego w Gdańsku, 2011-2014, *Gospodarka Morska. Przegląd Statystyczny 2010-2013*, Gdańsk.
- Regionalne Obserwatorium Terytorialne Województwa Zachodniopomorskiego, 2014, *Eksport województwa zachodniopomorskiego w latach 2008-2012*, <http://eregion.wzp.pl/obszary/handel-zagraniczny> (15.04.2016).
- Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, 2012, *RPO 2014-2020 Badanie specjalizacji regionalnych*, http://metropolitalny.szczecin.pl/UMSzczecinFiles/file/SSOM/PREZENTACJ_05072012.pdf (15.04.2016).
- Urząd Statystyczny w Szczecinie, 2011-2014, *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w województwie zachodniopomorskim w roku 2010, 2011, 2012 i 2013*, Szczecin.